

Başörtüsü Cuntacıların Düşmanı

Bahadır Kurbanoğlu

Yıllardır bilinen ama Susurluk kazasının ardından ayyuka çıkan, 28 Şubat'tan itibaren de tüm organlarıyla siyasi, ekonomik ve toplumsal alanlara bir kâbus gibi çöken devlet ile uyuşturucu kaçakçıları arasındaki sıkı ilişkiler, "stratejik dost" ABD'nin Dışişleri Bakanlığı'nın yayınladığı "Uluslararası Narkotik Denetim Strateji Raporu"yla da bir kez daha tescillenmiş oldu.

Bu ilişkilerin gün yüzüne çıkışı yeni değil. Daha önce Batı medyasında çıkan, "Türk bayrağı üzerine konulan enjektör" görüntüsü, kara para aklayan ülkeler sıralamasında ilk sıraları alan TC'nin, sahip olduğu kimlik öğelerini korumada neden bu kadar ısrarlı olduğunun bir göstergesiydi. Asker, JİTEM, mafya, emniyet ve siyasetçi ordusunun içinde bulunduğu devletin hangi çıkarlar üzerine hareket ettiği mevcut raporun içindeki ürkütücü bilgilerle daha da somutlaşıyordu;

"Avrupa'da ele geçirilen eroinin % 75'i Türkiye'de işleniyordu. Türkiye, afyon ham maddelerinin eroine çevrilmesi ve Güneydoğu Asya'da üretilen eroinin ABD ve Avrupa pazarlarına intikalinde en önemli rolü üstleniyordu." Devletin kendisini korumak için ürettiği kurumlardan biri olan DGM de, sadece medyaya yansıyan "rüşvet skandalları"yla bile, uyuşturucu kaçakçılarının aklandığı bir kurum olma özelliğine büründüğünü gizlemekten aciz kalıyordu.

Devletin en güçlü yargı organlarının Türkiye'nin %30'unun destek verdiği bir siyasi oluşumu kapatmada gösterdikleri kararlılık ve cesareti, uyuşturucu rantını paylaşma yarışını sürdürenleri ortaya çıkarmada gösteremeyişi, hatta ve hatta Hanefi Avcı gibi birtakım kilit isimleri susturmada serdedilen pişkinlik, egemenlerin "devrim kanunları"na bağlılıktan ne anladıklarının da bir göstergesi olmuştur.

İşte "zinde güçler"ın başını çektiği bu büyük organizasyon, rantçı/tekelci sermaye ve onların taşeronu konumundaki medyayla giriştikleri işbirliğinde, 28 Şubat'tan beri, bu tezgaha taş koyabilecek ve oyunu bozabilecek potansiyel tehditlerin üzerine gitmeyi, onları "birincil tehlike", "iç düşman", "vatan haini", "bölücü", "terör örgütlerinin oyuncağı" ilan etmeyi "vazife" bilmiştir.

Devlet Ne İstiyor?

Vakıya bugün gelinen nokta itibariyle baktığımızda karşımızda iki somut icraat durmaktadır. Bunlardan ilki "tehlike"nin kaynağı ve temsilcisi konumunda görülen kurumların kapatılması ve destekçilerinin cezalandırılması; ikincisi ve belki de bundan sonraki uzun soluklu sürece peyderpey damgasını vuracak olan, "laik devleti hedef olarak gören İslami kimliğin" her alandan sökülüp atılması.

Darbe düzeninin eğitim cephesini temsil eden YÖK'ün başlattığı "genelge" dayatmasının esas hedefinin başörtüsü oluşu da bundan kaynaklanmaktadır.

Düzen "ölümü gösterip sıtmaya razı etme" politikasından çark edip, tabiri caizdir ki toplumsal/siyasi alanlarda "katliama maruz bırakma" politikasını uygulamaya sokmuştur. Zira çıkarlarının ve sacayaklarının önündeki engellerin simgeleştiği alanı 'şimdi' ve 'gelecekte' başörtüsü olarak tanımlamıştır.

Nitekim RP'nin kapatılmasına izah getiren maddelerden ilki "başörtüsü savunusu" yaparak Anayasa'nın ihlal edilmesidir.

Buradan yola çıkarak görünen köyü tanımlamak daha da kolaylaşacaktır:

Rejim önce kendi elinde tuttuğu kurumsal alanlardan İslami simgeleri ve kişilikleri defetme politikası gütmektedir. Bunda başarı sağlanınca sıra sokaklara, özel müessese ve iş yerlerine ve hatta evlerin içine kadar gelecektir.

"O kadar da değil" diyebilecek olanlara hatırlatabileceğimiz en yakın örnek Tunus'tur. Bu ülke 1980'lerde İslami kimliğin her alanda sindirildiği bir coğrafyaya dönüşmüştür. Üstelik Tunus, modernizm ve laiklikten tıpkı Türkiye gibi en fazla nasibini almış bir ülkedir. Ne Mısır, ne Fas, ne de Cezayir bu Mağrib ülkesi kadar modernitenin kurbanı olmamıştır. Bu yarışta Türkiye'ye en yakın olan Tunus'tur. Bu ülkede, devlet kurumlarında uygulanmak üzere çıkartılan bir dizi yasa ve genelgenin ardından İslami öğeler, devlete ait olan her alandan uzaklaştırılmış, ardından iş sokaklara dökülmüştür. Sokakta dahi İslam'ı çağrıştıracak giysi, sakal vb. simgelerle dolaşmak yasaklanmış, sokaklardan toplanan insanlar çok hızlı yargılama süreçlerinden geçirilerek zindanlara atılmış, insanlar sabah namazlarında evlerinin ışıklarını mimlenmemek için açamaz hale gelmiş ve ülke adeta büyük bir hapishaneye çevrilmiştir.

Rejimin paranoyası, İslam karşıtlığında İran, Cezayir, Mısır ve Sudan gibi ülkelerdeki mevcut veya önceki istikbarın uygulamalarından aşağı kalınmaması konusunda seyretmektedir. Nitekim İstanbul Üniversitesindeki öğrenci direnişini yorumlayan üst düzey bir yetkilinin; "Solcu-İslamcı birlikteliğini İran'da Şah'a karşı kurulan ittifaka benzetip, tüyler ürpertici olduğunu belirtmesi ve bu konuda hoşgörü gösterilemeyeceğini vurgulaması", gelecekteki politikaların hangi düzlemde seyredeceğinin bir işaretidir.

İşi, Ağrı'nın dağlarındaki başörtülü ilkokul öğretmenine "başını açması" yönünde genelge göndermeye; Kayserinin bir köyünde "zikir" yapıldığı iddia edilen eve baskın düzenleyip, kadınları apar topar tutuklamaya kadar vardırıran bir devletten, bu lokal uygulamaları ülke sathına yaymasını beklememek safdillik olsa gerek.

Devletin kendi kurumlarında başlattığı "temizliğe" en taze örnek, Başbakan Mesut Yılmaz'ın İçişleri Bakanlığı'na gönderdiği genelgedir. Bu genelgeye göre, "kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların iştirakleri ve müesseselerinde çalışan her sınıf ve derecedeki memur, sözleşmeli ve geçici görevli çalışan personel ile işçilerin 25 Ekim 1982 tarihinde yürürlüğe giren Kılık Kıyafet Yönetmeliği'ne uymaları" istenmektedir. Yani bundan sonra devlet memurları başörtülü ve tesettürlü olarak görev yapamayacak, yöneticileri tarafından sürekli takibat ve kontrole maruz kalacak, kısacası İslami kimlik sahipleri devlet kurumlarından temizlenecektir.

Devletin bu politikada güttüğü mantığı gözler önüne seren en net açıklama ANAP'lı Yaşar Okuyan'dan gelmiştir. Bazı sağcı-muhafazakar çevrelerin halen umut bağladığı ve başörtüsü konusunda yumuşadığını ifade ettikleri ANAP'ın bu konudaki ortak görüşü; "Devlet dairelerinde, bu benim inancımdır diyerek başörtüsü takmak, kabul edilebilir bir durum değildir", şeklindeydi. ANAP'lı yetkililerin bu açıklaması aslında kemalistlerin "Üniversiteler ve kamu kuruluşlarında şeriatçı kadrolaşmayla mücadele edilmelidir", tarzındaki görüşleriyle örtüşmekteydi. Nitekim, ANAP'ın muhafazakar seçmeni etkilemek amacıyla geliştirdiği, "Hizmet sektöründe başörtüsüne hayır! Ama eğitimde evet!" şeklindeki aldatıcı tutum, Ecevit ve Demirel'in sorunun çözümünde devletin peyderpey uygulayacağı politikayı özetleyen sözlerinde açığa çıkıyordu:

"Türban sorunu ancak kademe kademe çözülür." Yani devlet Ecevit'in de deyimiyle; "İskender'in düğümünü kılıçla keser gibi değil de" ince ve hassas bir diplomasiyle sorunu çözecekti(!)

Yetkililerin bu açıklamaları bir yana, aslında devletin başörtüsü konusundaki denetimleri uzun süreden beri özel okullarda dahi uygulamaya konmuş, hatta F. Gülen kendi dersanelerinde

çalışan bayanlara başlarını açabilecekleri yönünde fetva bile yollamıştı. Nitekim Ankara'da müslümanların işlettiği bazı dersanelerde ve özel kolejlerde başörtülü öğretmenler denetimler yüzünden işten çıkartılmak zorunda kalmışlardı.

Aslında devleti bu konuda cesaretlendiren şey, İHL'lerin orta kısımlarının kapatılmasını protesto amacıyla düzenlenen gösterilerin, beklenenin çok altında gerçekleşmiş olmasıydı. Muhafazakar kesimlerdeki kalem erbabının kamuoyunu yönlendirirken sergilediği sözde "hukuk içi", "sivil" yaklaşımları, Özür dileyici, boyun bükücü, mağduriyeti sineye çekici tavırları, kitlesel protestonun gücünün kırılmasına sebebiyet veren en görünür nedenler arasındaydı. Nitekim RP'nin kapatılması da egemenlerin beklediği oranda bir rejim sorunu haline getirilememiş ve laik siyasetçilerin de deyimiyle gerek İHL'ler, gerekse partinin kapatılması noktasında serdedilen tepkiler beklenenin çok altında olmuştu. O zaman neden daha ileriye gidilip, orta vadede düşünülen politikalar bir an önce uygulamaya konmasındı? RP de statüko önünde belli ölçüde hizaya getirilip sindirilmişken, icraatlara muhalefet edebilecek bir gücün olmadığı bu ortamda pek çok şey hayata geçirilebilirdi. Hem böylelikle enflasyon, işsizlik, Susurluk vb. konularda içine düşülen darboğaz da gündem dışına itilmiş olurdu.

Nitekim, memurlara genelge, başörtülü öğretmenlere genelge, İHL'lere genelge, üniversite öğrencilerine genelge, emniyet içerisinde laikliğe aykırı tutum sergileyen polisler için tüzük değişikliği, şura kararı ile ihraç endişesinden dolayı emekliliğini isteyen subay ve astsubaylar gündemin baş maddesini oluştururken, Rejimin enflasyon ve işsizliğe mi yoksa İslam'a mı savaş açtığı net bir şekilde ortaya çıkıyordu.

Yeni Şafaklara Doğru

Asker kararlıydı; demokrasi ve insan hakları havarileri bıyık altından gülüyordu; "demokrasi"yi yeni keşfetmiş olanların ağzını bıçak açmıyordu; devletçi sağ ve sol kesimler (Aydınlık ve Ortadoğu) neo-faşist bir dayanışmanın teorilerini üretiyorlardı. İşte tam da bu noktada, gücü, egemenlere karşı tehdit oluşturmada hiç de azımsanmayacak derecede olan İslami kesimlerin üzerine düşen büyük sorumluluklar, kaçınılmaz bir sınavı gündemleştiriyordu.

İHL'lerin kapatılmasının ardından gelen suskun bekleyiş, RP'nin de kapatılmasıyla birlikte kitleler üzerinde büyük bir baskı ortamı yaratmış, düzen'in istediği sinik, ezik, pasifist psikoloji büyük bir buhranın doğmasına sebebiyet vermişti. Tüm hukuksuzluklara rağmen, "legalite dışı hak arama" talepleri hiçbir kesimde makes bulmuyordu. İHL'ler bir hukuk ve eğitim katliamıydı. En örgütlü hukuk mücadelesine rağmen parti kapatılmıştı. Ama birtakım kesimler Türkiye'de halen hukukun üstünlüğünden dem vurabiliyor, tüm hukuk dışı hak arayışlarını reddediyorlardı. İslami kimliğin onaylamadığı bu duruma karşı sesini yükseltmek isteyenler ise "sığ radikallik" ve "kışkırtıcılıkla suçlanıyor, "ütopik yöntemler gütmek"ie itham ediliyorlardı. Çevrelerini ve tabanlarını aldatanların ürettiği yeni slogan, yeni kaypaklıkların bir ifadesiydi: "Direniş, ama hukuki zeminde".

Sivil ve politik kuruluşlar adeta yağmur duasına çıkar gibi, "darbe olmasın da ne olursa olsun" cihetinden tavırlar sergiliyorlardı. Tüm ümitler başka baharlara ertelenmişti. Türkiye'de demokrasi tüm hak ihlallerine rağmen bir şekilde işliyor, sandık çalışıyordu. O halde bekleyip görmek lazımdı ve askerlerin dersi sandıkta verilmeliydi. Verilmeliydi verilmesine ama süreç işliyor, rejim yapıp etmelerine devam ediyor, vakıfları basıyor, insanları gözaltına alıyor, cezalar yağdırıyor, başörtülü öğretmenleri başlarını açmaya zorluyor, üniversitelerde genelgeler yayınlayıp müslüman erkek ve bayan öğrencileri polis baskısıyla kapıdan çeviriyor, derslere almıyordu.

Bu moral bozucu ortam, insanları büyük bir suskunluk ve sinmişliğin bağına itmişken, hukuksuzluk ve baskının had safhaya ulaştığı bir anda, üniversite öğrencilerinden gür sedalar yükselmeye başlıyordu. Zamanlamanın önemi büyüktü. Zira öğrenci direnişi olarak başlayan eylemler, bunalan halkın da üzerindeki atalet duvarını yıkıyor ve adeta yepyeni bir motivasyon ruhunun şahlanışına şahit olunuyordu. Sorun hiçbir kesim tarafından sadece üniversitelerle sınırlı dar bir kimlik sorunu olarak algılanmıyordu. Evet, bir kimlik sorunu vardı ama bu tüm İslami kesimlerin sindirilmek ve ardından yok edilmek istenen kimliği idi.

Özelde İstanbul üniversitesi pilot bölge seçilmişti. Eğer 75 bin öğrencinin eğitim gördüğü fakültelerde fazla bir direnişle karşılaşılmazsa, uygulama önce büyük şehirlerde, ardından tüm ülke sathında hayata geçirilebilirdi. Ardından da İHL'lere ve başörtülü öğretmenlere yönelik baskılar daha da artırılabilir, pek çok icraat "meşru" zeminler kazanabilirdi. Evdeki hesap çarşıya uymadı ve öğretim yılının başından beri üniversitelerdeki yasakçı politikalara direniş gösteren müslüman gençlerin önderliğinde binlerce öğrenci bu oyunu büyük ölçüde bozdu. Her MGK toplantısından sonra müslüman kamuoyuna yönelik tehditler yerini bir suskunluğa bırakıyor ve "MGK toplantısında başörtüsünün gündeme alınmadığı" ilan edilmek zorunda kalınıyordu. Daha önceleri öğrenci kitlesini hiç kaale almayan ve "sizi İHL eylemlerinde gördük; ne yapabilirsiniz ki? Baş açık fotoğraf verseniz de hiçbir şey değişmeyecek" diyen rektörlük, genelgenin geri çekildiğini -şekilsel de olsa- açıklamak zorunda kalıyor ve kamuoyunda büyük bir baskıyla karşılaşıyordu.

Böylelikle, yoğun katılımlara sahne olan öğrenci gösterileri, düzenin kimliğine yönelik kitlesel bir tepkiye dönüşüyor, sinelerdeki pasifizasyonun kırılmasına neden oluyor ve "illegal hak arama" yönteminin meşruiyeti ve önemi İslami kesimlerin şuur altında makes buluyordu.

Bu eylemlerde, değişik İslami kesimlerin sıcak dayanışması pek çok arzi engelin de aşılmasına zemin hazırlıyordu. Düzenin, hiçbir simgesinin yer almasına izin verilmemesi, mağduriyet değil "zulme karşı direniş"ten dem vurulması, gerçek adresin MGK/Cunta olduğunun vurgulanması ve halka da net mesajlar iletilmesi, Allah'ın rahmetinin ve gaybi yardımlarının bir ateş topu haline gelip, nasıl sahih bir bilinçlenmeye dönüşebileceğini, marjinal duvarların, dar ufukların, yapay umutsuzlukların, yüz kızartıcı pasifizasyonların nasıl kolayca darmadağın olabileceğini öğretiyordu.

Süreci tada tada yaşayan ve zulmün çeşitli versiyonlarının, kimliği ve bu kimliğin hayata tekabül eden yönleri üzerinde yaptığı tahribatı gözlemleyebilen, buna yönelik pratik politikalar üretebilen ya da bu politikalara katılım sağlayan-kitlelerin yoğunlaştığını görmek, "egemen hukuk dışında bir yol öneremeyenleri" bile umutlandıran ya da en azından tabu haline getirdikleri savunularını bir kez daha gözden geçirmelerine sebebiyet veren arayışlara itti.

Hiçbir kesim, muhafazakar tutumu savunarak, "sokaklara dökülmeyin, bu bir provokasyondur" diyemedi. Hiç kimse "mevcut kanunlarla da pek ala bu işin çözülebileceğinden" söz edemedi. Hiçbir işbirlikçi, "O örtülerin içinde erkekler var" ya da "başörtüsü furuattır" diye hezeyanlar savuramadı. Ve yine hiçbir statükocu, "bu siyasi bir mücadele değildir, biz vatana millete hizmet etmek istiyoruz" şeklinde açıklamalarda bulunamadı. Bundan önce, "slogan atmayalım, sessiz olalım mağduriyetimiz haklılık kazansın; sivil tepkiler gösterelim" diyenlere, öğrenciler meydanlarda, üniversite bahçelerinde ve uzun yürüyüş kolları oluşturdukları caddelerde cevap verdi. "Bu hak arama mücadelesidir, İslami kesimin mücadelesi olarak sunup, çerçeveyi daraltmayalım" diyenlere ise, "Başörtüye uzanan eller kırılсын!", "Müslüman zulme boyun eğemez!", "MGK tehdidi, yıldırılmaz bizleri!", "Cuntaya hayır, eğitime özgürlük!" haykırıışlarının kimlik, feraset, dirayet, basiret, erdem, ahlak ve direniş aşıl原因an çerçevesi cevap oldu. Bu defa Medya, dini ulusallaştırma ve

saptırma yolunda kullandığı "reyting şaklabanları"na, "bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?" diye sormadı. Onlar eylemleri kırmaya çalıştıkça, kitlenin öfkesi daha da arttı. Zulmün gerçek adı olan "devlet"ün üniversitelerde birbirine düşürmeye çalıştığı sol ve müslüman gruplar tüm "kemalist sol" ajitasyonlara rağmen erdemi paylaşıp, omuz omuza "Zulme karşı direneceğiz!" şiarını yükselttiler.

Şimdi burada bazıları çıkıp, bu söylenenlerin marjinal bir duygusallıktan öte bir anlam taşımadığını ifade edebilirler. O zaman onlara şu sorulan yöneltmek lazım;

"Anlamalı olan ne? Anlamalı olan insanlar kitleler halinde sokaklardan ve evlerinden toplanana, tüm memurlar devlet dairelerinden, tüm öğretmenler ve öğrenciler okullardan atılana dek beklemek mi? Gerçek demokrasiyi savunanlar mutlaka bir çıkış yolu bulacaklardır diyerek 'sabr'etmek mi? Aman vakıflarımıza, işyerlerimize, hiç olmazsa birikimlerimize bir zeval gelmesin diyerek zillete boyun eğmek mi? Yoksa hiçbir bedel ödemededen Fazilet Partisinin tek başına iktidar olmasını bekleyip, 'Yeniden Büyük Türkiye' için 'sessiz ve derinden' çalışmak mı?" Anlamalı olanı öğretin de biz de ona göre davranalım. Ama sanırız ki, devlet korkusunun Allah korkusuna galebe çaldığı projelere, kendisine ilke ve kimliklerini eylem alanlarında tanıklaştıran gençliğin, bundan böyle karnı tok.

Sonuç

Derin Çete'nin düşmanı başörtüsüdür. Çünkü başörtüsü İslam'dır. O, vicdanlardan ve vücutlardan sökülüp atılmadan militarist beyinler huzura kavuşamayacaktır. Zira, başörtüsü direnişçilerinin tek talebi üniversiteli kimliğine sahip olmak, oradan mezun olup mesleğini icra edebileceği huzurlu ortamlara kavuşmak değildir. Uyuşturucu ve silah tacirlerini, rantçı/tekelci sermaye gruplarını, mafyayı, çeteleri, halkı günden güne fakirlik çukuruna iten repocu, hayali ihracatçı ve teşvikçi hırsızları, devrim kanunlarını uygulamaya meraklı postal yalayıcılarını bağrında besleyen devlet' çözülmekçe ve boynuna pranga vurulmadıkça, başörtü direnişçileri gerçek huzura kavuşamayacaklardır.

İşte öğrenci direnişinin, hem öğrencilere hem de halka öğrettiği budur. Bu gösteriler sadece ufak bir adımdır. Ama bu ufak adım dahi istikbalin nelere gebe olduğunu/olacağını göstermiştir. Bilinçlenme yaygınlaştıkça, ilkeler ve asgari müşterekler etrafında kümelenenler gerçek bir sosyal/siyasi muhalefet haline geldikçe, sloganlar slogan olmaktan çıkıp, yaşanan realitelere dönüşecektir.

Haksöz Dergisi Sayı: 84 - Mart 1998

Kaynak: Başörtüsü Cuntaclarmın Düşmanı - Bahadır Kurbanoglu